

מבט יהודי

עלון תקופתי לעידוד חשיבה יהודית

גיליון מס' 44 ער"ח אייר התשע"א / פקס: 15389743208 08-9743208

בס"ד

גאליין:

פניני מוסר ממרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל מיחד לימי ספירת העומר: על "כבוד הזולת"
משל ולקחו על שומר העיר שנשאר ער כל הלילה
מבט הקוראים על מאמר האם יש מנוחה בעולם: מה עם חידות וחיידים:
הכל תלוי במבט לא יאומן כמה כח יש למבט שלנו, להפוך את הקלה לברכה, ועוד ועוד
תשובה מאת הגאון רבי ישראל פסח פינהנדרלר זצ"ל בעל שו"ת "אבני ישפה" אשר
נלב"ע בערב חג הפסח בד"ן ברית מפתחות בשבת

דברי חיזוק ממרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג שליט"א

בזכות האמונה משתנה טבע הבריאה

והאמין בה' (בראשית ט"ו, ב') כו'. וברמב"ן העיר על פירוש רש"י, דמה זכות הוא להאמין בהי העולמים אחרי שהאמין לשחוט את בנו ע"ש שפירש באופן אחר. ובמק"א הערנו שהמדרש עה"פ ויאמינו בה' וכו' משמע כרש"י, ועכשיו מצאתי ב"ה כן בס' גבורות ה' למהר"ל מפראג ע"ש בפ"ז שהאריך בכל הענין ותיירץ נמי קושית הרמב"ן וז"ל: כי אין ספק ששינוי המזל הוא יותר קשה משינוי הטבע, כי הטבע הוא כח טבעי יותר בקל להשתנות, ממה שישתנה מעשה שמים, עכ"ל. ועי' נמי בדרשות הר"ן דרוש שמיני בביאור הענין דיש או אין מזל לישראל.

והמבואר מדבריהם שאברהם אבינו הי' סובר דיש מזל לישראל והי' רואה שבמזל נרשם שלא יהיה לו בן, וגילה לו הש"י דאין מזל לישראל, והאמין בזה בלב שלם. וכמו שכתב הספורנו על פסוק זה ד"והאמין" וזה לשונו: בטח שיעשה מה שאמר בלי ספק אף על פי שהיה הדבר נמנע או רחוק אצל הטבע, עכ"ל. ובזכות זה זכה לכל, וכמ"ש המדרש. ולמדתי מזה דחיוב של אמונה הוא אפילו בענינים שהם נגד הטבע, ואפילו נגד המזל שקשה יותר אפילו משינוי הטבע. וכן איתה ברמב"ן כאן (י"ז, א') עה"פ התהלך לפני והיה תמים, וז"ל: מצוה אחרת עוד בענין הזה בטעם תמים תהיה עם ה' אלקיך אחרי אזהרת השם לא ימצא בך קוסם קסמים מעונן כו', והענין בשניהם שיאמין בלבו כי הקב"ה לבדו הוא בעל היכולת בתחילה ובסוף הוא היכול לשנות ולבטל כו' עושה טובה שלא היה במזל ומביא רעה בהיות המזל טוב כו' עכ"ל, ועיין נדרים ל"ב ע"א כל התמים בעצמו הקב"ה מתמים עמו. ועי' נמי בסידור הגר"א על תפלת ג' רגלים בביאור התפלה מלך עוזר ומושיע ומגן שהם נגד דרכי הבטחון: א] שיעשה האדם סיבה נה והשם יתברך עוזרו, ב] שלא יעשה מאומה והקב"ה מושיע, ג] היא למעלה מכולן שיעשה האדם סיבה נגדית לשכלו בעבור ה', ימסור עצמו לסכנה, וה' מגן לו שלא ישלוט בו האש או אויביו. ואברהם אבינו בטח בה' בתכלית הבטחון שמסר עצמו בכמה סכנות בעבור כבוד שמו יתברך, ולכן מסיימים ברוך אתה ה' מגן אברהם, ולא אמר עוזר או מושיע רק מגן, בעבור בטחונו בו יתברך.

(מובא בספר "דרך אמונה ובטחון" למרן שליט"א פר' לך)

נקודות למחשבה מתורת ה"חובות הלבבות" בענין כונת התפילה

(מתוך ספר חובות הלבבות חשבון הנפש פ"ג, ה"ט)
* התפלה היא כמו פרי, המילים הם הקליפה והענין הוא הפרי, ותפלה ללא כונה כגוף בלא נשמה וקליפה בלא פרי.

* זכור מה שאתה מבקש בסוף תפלתך "יהיו לרצון אמרי פי, והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי", ואם חלילה אתה מהרהר בתפלתך בענינים אחרים, איך תבקש אחר כך שתהי' תפלתך **והגיון לבך** לרצון לפני ה'!

* תן לעצמך דוגמה, כיצד היית מתנהג כלפי המלך, אילו היית משבח ומודה לו ומונה את טובותיו, נכון שלא היית עוסק ולא היית מהרהר אז באף דבר אחר בעולם, וזאת למרות שהמלך אינו יודע מה שמתרחש בפנימיותך, ואם כל שכן שעליך להתנהג כך כלפי הבורא יתברך, המסתכל על חיצוניותך ועל פנימיותך.

* מטרתנו בתפלה אינה אלא להביע את כלות נפשנו אל האלוקים ללא הכנעתה לפניו, וכן שהיא מרוממת את בוראה, ונותנת שבה והודיה לשמו, ומטילה עליו את נטל כל צרכיה. והוצרך לבטא את התפלה בפה הוא, מפני שמחשבת הלב חולפת בקלות, ואין היא שווה בלב, מפני שהרהורים עוברים בו במהירות, ומסכה זו קשה לאדם לרכוז את מחשבותיו לתוכן התפלה, ולכן תקנו רבותנו אנשי כנסת הגדולה ז"ל שהאדם יבטא את תוכן התפלה בלשונו במלים מסודרות, מפני שמחשבת האדם נמשכת אחרי האמירה וכרוכה אחרי הדיבור. הרי שהעיקר הוא הכונה.

פניני מוסר ממרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל

על "כבוד הזולת" [מתוך ספרו אור לציון – חכמה ומוסר עמ' קסט]

כמה טוב לאדם שיחנך את עצמו, ויתרגל תמיד לדבר בלשון יפה לכל אחד. ובמיוחד אם קיבל טובה מחבירו, הרי חייב מצד הכרת הטוב להשיב לו כגמולו. וישנם אנשים שאינם מכירים בטובה שעשו להם, ואפילו מעשה טוב מכירים אותו בתור רעה, ומאידך יש אנשים שעושים טובות רבות לזולת, וכמעט לא קבלו מהזולת שום טובה פרט לדברים פעוטים, ותמיד אומרים לשני תודה רבה על כל מה שאתה עושה לי, וזה נקרא הכרת הטוב. כך צריך האדם לחנך את עצמו להשתדל להנות את בני האדם כפי יכולתו, ולא יחזיק טובה לעצמו. וכשיהנה מחבירו וידה לו על כל מה שקיבל ממנו קטן כגדול. ולא רק להודות, אלא גם לרחם על מי שטורח עבורו, כי מדוע הוא צריך להתעייף בשבילו. ואם כבר טרח, לכל הפחות יודה לו ויכיר לו טובה, בודאי זה ישמח אותו, ואם מונע עצמו מלהודות יכול אף לפגוע בחבירו חלילה.

אמר לי מחנך אחד, אם רוצים לבחון את הנימוס של התלמיד, רואים אם הוא נכנס לתוך דברי חבירו, זוהי ראייה שהוא חסר דרך ארץ, אך אם הוא ממתין עד שהשני יגמור דבריו ורק אחר כך אומר את דבריו זהו בעל נימוס ודרך ארץ. ולדעתי כיון בזה אל האמת. ולדאבון לב ישנם שלומדים תורה כראוי, אולם בדרך ארץ אינם נזהרים. ומלבד חסרון הדרך ארץ גופא, לפעמים נגרם מכך חילול שם שמים. אפשר לראות זאת לעתים אף בדברים קטנים, היאך יכול אדם לצעוד במקום שזה עתה עמלים בניקיונו וכיוצא בזה. ואף בתוך ביתו אם יתפוס חלילה כמנהג הזה, יגרם לחילול ה' בתוך ביתו.

שמעתי ממישהו הערה יפה, שאפילו אם אדם מודה לחבירו עלול הוא לעורר את רוגזו של החבר כאשר מדבר בצורה של כעס או רוגז, אבל כשמדבר בנחת, אפילו כשיאמר דברים מרגיזים לא יכעס עליו. כגון כשרואה צורך להוכיח את חבירו, יאמר, חביבי למה עשית כך, לא מתרים לך וכו', ואז אפילו אם החבר לא יקבל את הדברים ואף יכאבו לו, בכל זאת לא יתרגז ויתקוטט עמו.

יש לי צער גדול למה לא מגלים לנו על משפחות או אפילו על בחורים שמצבם קשה, אולי מוטל עלינו לעזור להם. ואין אחד שיוכל לפטור את עצמו בטענה שאין לו דרך לעזור, כי דברים אלו נובעים מחוסר אהבה לזולת. שאם יש אהבה אפשר להשיג הכל... יש מקומות שממנים שלשה ארבעה מתוך החברה עצמה ונקראים אגודה לעזרה לזולת, ומי שנקלע למשבר או בעיה כל שהיא פונה אליהם והם דואגים לעזור לו. וזה דבר נפלא מאוד אף שלא תמיד אפשר למצוא פתרונות.

ויהי רצון שהקב"ה יאהב אותנו ותהיה אהבתו תקועה בלבנו, ומחול על כל חטאינו, ויכון אותנו בדרך טובה, ולא נבוא לידי נסיונות, אמן.

משל ולקחו:

נתאר לעצמנו שמאן דהוא היה מספר לנו שיהודי פלוני גומל חסד עם תושבי העיר ואחת לחודש הוא עוזב את ביתו בשעת לילה ויוצא להסתובב בעיר בכדי לשמור על רכוש כולם מפני הגנבים, הלא היינו מלאים הערכה כלפיו, ואם הוא היה מספר לנו שאותו פלוני עושה זאת אחת לשבוע, הרי בוודאי שהיינו יוצאים מגדרנו בהערכתו, ואילו הוא היה מספר לנו שכבר ארבעים שנה שכל לילה אותו פלוני במקום לישון גומל חסד עם תושבי העיר ומסתובב וכו', כמה היינו מעריכים אותו? האם בכלל ניתן לתאר במילים את ההערכה לה הוא היה זוכה מכולנו? אולם מה היה קורה אם בסוף היה מוסיף אותו מספר עוד כמה מילים כבדרך אגב, שהלה מקבל משכורת מכובדת על העבודה הזאת, מה אז היה קורה, האם היינו ממשיכים להעריך אותו? הלא כולנו עושים דברים טובים תמורת אינטרס כזה או רווח אחר... בזה נוכל להבין מדוע יש הבדל כה גדול בין זה אשר מקיים את מצוות ה' "לשמה" לבין זה אשר עושה שלא לשמה, דלכאורה מדוע לחלק כל כך ביניהם, הלא במצווה יש שני חלקים המעשה והכוונה וזה לפחות עשה את המעשה? אך לא! זה אשר עושה שלא לשמה הוא דומה לאותו שומר ששומר בשביל כסף (הסבא מנובהרדוק זצ"ל, "מדרגת האדם" מאמרי דרכי התשובה פ"ז).

ה"חובות הלבבות" מביא בשער "חשבון הנפש" (פ"ג) לעורר לחשבון נפש על מעשינו, עד כמה אנו מכוונים בהם "לשם שמים", שפעמים רבות הגם שאין לנו אינטרסים אישיים לקיים את המצוה, ולכאורה יכלנו לעשות אותה "לשם שמים" בקלות, הרי שבמצויאות אנו עושים אותה ללא מחשבה תחילה, ובלי לאחוז מה אנו עומדים לעשות, בבחינת "מצות אנשים מלומדה". וכך הוא אומר: התבונן אחי, כיצד בני אדם האוהבים זה את זה נוהגים אחד עם השני, הלא תראה שכאשר אחד מבחין על חבירו שאין ליבו שלם עמו, וכל שכן כאשר האדון מבחין זאת על עבדו, אז הוא כועס עליו, ומעשיו כבר אינם רצויים אצלו, אף אם מחויבונותו מתקבל הרושם שהוא עושה אותם במסירות ובשלמות כראוי. וזאת למרות שהאדם זקוק לחברו וצריך לעזרתו.

מעורר אותנו ה"חובות הלבבות" שהנה יש שני חברים שהאחד מרגיש שחבירו לא אוהב אותו כמקודם, וכי ינהה מכל מה שעושה לו כמקודם! והוא ממשיך ואומר שכל שכן שוקב"ה לא ינהה כל כך מעבודת האדם שלא מתוך אהבתו ושלא לשם שמים, וזאת משום כמה סיבות:

א] שני חברים, כל אחד זקוק לזולתו, ולכן אולי עוד ינהה ממה שהשני עושה לו, אף שלא עושה כן מתוך אהבה כבראשונה, אך הקב"ה אינו זקוק לאף אחד. ב] הקב"ה מסתכל אל תוך לב האדם, ויודע סתריו, לעומת החבר שלא יכול לדעת איך השני נוהג בלבו.

מבט הפק/א'ס:

פקס: 15389743208

דוא"ל: Mabatye@gmail.com

על מאמר האם יש מנוחה

לכבוד מצרכת "מבט יהודי",
נהנתי מהמאמר שפרסמתם בצלון של
ניסן בשם "האם יש מנוחה בצולף",
ובו הוזכר שהאדם התקלף "הצנת
אפק תאכל לחם", כך עדי הצעיר
הצדף צריק להניצ, ולכל אחד יש
ניצה במקום אחר, ואם מניצים השפיל
רוחניות או השפיל לים בצולף את
אחריט חוסכים בנה מלהניצ בצנינים
אישיים. המאמר מאד נאצ לליבי.
לאחר שקראתי אותו נזכרתי שנה כבר
מפורש בכתובים, הלא נאמר "אדם
לצמח יולד", ואחריט חז"ל שנהו
לצמח תורה, כך אט אדם מצדף
לא לצמח כל כך צמח בשמיות כדאי
שיתחיל לצמח על רוחניות.
ברכה והצלחה ושמשים לצוות
אחדות בין כל הצדות צופדי ה',
ולצכות את הרבים.
בתורה e.n. מהדרות

מה עם חידות וחיידודים

מבט יהודי, שלום,
נהנתי מאד מצלונכם החיוח, אולי
אני מקפס לפטא את אכנתי שלאחר
שבצלון הקודם פרסמתם "חידון
תורה" - כמה חידות מהתורה, לא
המסכת עט זה בצלון שלאחרינו,
ואולי בללל המאמרים של פסח לא
נשאר מקום, אבל לדעתי זה חשוב
מאד, נראה לי שרבים ישאחו שיהי
כנה מדור קבוצ.

סליחה על ההצרה.
ב. אברהם

תגובת המערכת: ראשית תודה על ההערה, אני תמיד שמח ומעוניין לקבל את תגובות הקוראים. לגופו של עניין, אין את הכישרים לכתוב חידות, הגם שאני מכיר בחשיבות העניין, וגם את החידות שהזכרת קיבלנו מאחד הקוראים, בהחלט נשמח לפרסם חידות מהקוראים היקרים, ובלי נדר נערוך הגרלות בין שולח החידות ופתריהם.

הכל תלוי במבט

לא יאמרו כמה כח יש למבט שלנו, לפטוק קללה לפרכה וצור וצור

קוראים יקריט,
life ופרכה

גם כן לזכות כדאיא בשבת כפ"ו. ואם דרכו היתה ללמד חובה על הבריות ולדבר עליהם רע, גם מלאכי השרת מדברים עליו רע למעלה, כדאיא במדרש משלי. על כן צריך שידע האדם בנפשו בעודו בחיים, כי בעת שהוא דן את חברו בין לטב בין למוטב או בדבוריו ממש הוא מסדר דין לעצמו".

בקטע הקודם למדנו עד כמה מרוויח מי שמתסכל על אחרים בעין טובה וב"משקפים ורודות", כעת נראה שיש גם רווח גדול למי שמסכל על כל מה שקורה איתו ב"משקפים ורודות" ומקבל את הדין באמת, מתוך אמונה שכל מה שה' עושה איתו זה הטוב ביותר עבורו, וכך כותב החפץ חיים במקום אחר (שמיה"ל שער התבונה פ"ח): "וכשיהיה מקבל את הדין על עצמו באמת, בודאי הקב"ה ירומם קרנו למעלה עבור זה בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שמצינו (שמואל ב' ט"ו) אצל דוד המלך עליו השלום, בשעה שקלל אותו שמעי בן גרא ועפר אותו בעפר, ורצו עבדי דוד לקנאות לכבודו עבור זה, לא הניח להם וקבל על עצמו את הדין באמרו (שם י') 'ה' אמר לו קלל', ואמרו רז"ל שבאותו שעה זכה דוד להיות הרביעי לרגלי מרכבה".

עד עתה דברנו על "משקפים ורודות" שאדם לובש ומסתכל על הכל בעין טובה, כך הוא רואה את הטוב שבכל דבר, הן במצבו האישי והן כלפי הזולת, אולם עדיין הראייה הפנימית שלו לא השתנתה והוא רק "מתאמץ" בכל פעם לראות את הדברים בעין טובה, זהו אכן השלב הראשון, אולם באמת אפשר להתעלות יותר ולהפוך את העיניים עצמן לעיניים שרואות את הכל כ"טוב", וכפי שאומר האדמו"ר "נתיבות שלום" מסלונים זצ"ל (נתיבות"ש ח"א טהרת המדות ז'): כל המדות הרעות המשתלטות על האדם הרי זה מחמת שהוא מצומצם בקטנות הדעת ואינו רואה וחושב אלא על עצמו, ומתרעם על כל דבר קטן הפוגם עולמו הקטן והמצומצם, ועצתו היא לצאת מהמצומצם אל המרחב ולהתבונן על המרחבים האין סופיים שאורו יתברך מחיה את כולם ומאיר בכלם, כיון שרק יוצא למרחב, ומרומם מעל העולם הגשמי והחמרני המצומצם, יתגלה לפניו עולם מלא אור, וכל העיניים קטני הערך, והקנאה והתאוה והכבוד, הכל יתבטלו אצלו. וזה נכלל בלב טוב ורע, לב רע - הוא לב מצומצם, ועל כן מקבל באופן רע כל ענין ומתעמק בצערו עד שחיייו אינם חיים, ולב טוב הוא שרואה כל דבר באספקלריא המאירה, לכן בכוחו להתגבר ולעכל כל עניני עגמת נפש וצער, ומביט על כל הענינים במבט עילאי רחב (עכת"ד).

אין לי אלא אסיים בפרכה שנזכה כולנו, יחד כל בית ישראל, לראות את הכל בעין טובה, יש פנה עם "בין אדם לפטוק" - קבל הדין באהבה ובאמונה שנה לפטוק, ויש פנה עם "בין אדם לפרכה" - עדן את כולל לפכ"ל זכות ואחפא לראות את הטוב שבה, ולשמח בכל מה יש להם. ונזכה בזכות ההנהגה הזאת לפקל את התורה בחט השבועות מתוק אהבה ודבקות בקב"ה אוריתא וישראל שנה הוא.

פרכה וידיות
מאון ופוטון

עברנו את ימי הפסח, ואנו ממשיכים מיד עם ההכנה לחג מתן תורה, כל החגים הללו שמגיעים בזה אחר זה, הם תלויים זה בזה, בפורים קבלנו את התורה מאהבה, ומיד התחלנו ללמוד את הלכות הפסח, כדי שהקבלה מאהבה תישאר אצלנו גם סביב חג הפסח אשר בו התחילה החרות הרוחנית ממ"ט שערי טומאה, בכדי להיות מוכנים למתן תורה שבחג השבועות, וכעת מיד אחר הפסח אנו ממשיכים את ההכנה לקבלת התורה, הכנה שגולת הכותרת שלה היא האחדות, שכידוע קבלנו את התורה בשעה שנהגנו "כאיש אחד בלב אחד", וברור שלא לחינם טובבה ההשגחה שהימים הללו יהיו ימי האבל על פטירת תלמידי רבי עקיבא, שאז אנו מתעוררים לנהוג כבוד זה בזה, כי באמת זוהי ההכנה הראויה לקבלת התורה, אחדות והנהגה מיוחדת בין אדם לחברו. אם תבוננו במאמר שלפניכם תגלו בס"ד שהמפתח להנהגה נכונה בין אדם לחברו היא המבט שלנו, איך שתסתכל על כל מה שמסביבך, אם תלבש "משקפים ורודות" פתאום הכל יראה ורוד, פתאום תראה שאתה לא המסכן הכי גדול שבעולם, פתאום תבין את כולם ותראה את הצד הטוב שבהם, תשמח בטוב של כולם, תפרגן, ומלבד זאת תהנה, תהנה מהחיים, פתאום באמת הכל יהי' רוד, נשמע לך מוגזם? מצאתי לזה רמז מיוחד (מלבד ראיות מפורשות שיובאו אח"כ): בפרשת ראה נאמר "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", רבים שואלים מדוע פתח בלשון יחיד ("ראה") וסיים בלשון רבים ("לפניכם"), חשבת לומר בזה רמז - הכל תלוי במבט שלך! אתה רוצה ללבוש "משקפים ורודות"? תראה ברכה, אתה רוצה ללבוש "מקפים שחורות"? אז חיללה. זהו שנאמר "ראה" הכל תלוי בראייה האישית, איך שתראה את הדברים ככה הם יהיו. ויש ביסוד זה כמה רובדים: א] אם תחליט להתסכל על הכל בעין טובה, לא תהי' שרוי בצער, כי הכל נראה לך טוב, וממש כבחינת "השמח בחלקו". ב] אם תסתכל על הכל בעין טובה אז ה' יתברך יתן לך רק טוב, "מדה כנגד מדה", איך שתסתכל על העולם ככה ה' יסתכל עליך.

מרו ה"חפץ חיים" זצ"ל עושה חשבון מבהיל אך מעודד מאד, וכך הוא אומר (דמירת הלשון דער התבונה פ"ד): ביום הדין הגדול בעת התחייה צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם, ואילו רשעים גמורים היינו שיש להם אדם וכויות רבות כחול, מכל מקום אם הקב"ה יתנהג עמו במדת הדין הגמורה לא ישארו בידו כי אם מעט מעט, כי כמה מצוות לא עשה אותם בשלמות בכל פרטיהן, וגם מה שהשלים עם פרטיהן כמה מהם לא השלים באהבה וביראה ובשמחה כמו שצריך, ואם הקב"ה ידקדק איתו חס ושלום ימצאו רוב מצוותיו בעלי מומין, והמצוות שישארו יהיו מיעוטא דמיעוטא נגד העונות שיש לו, ויקרא על האדם זה שם רשע לעולם רח"ל, אבל אם הקב"ה ינהג עמו במדת הרחמים, ויחפש עליו זכות בכל עניניו ישארו וכויותיו על מכונו, ואף מהעונות שלו הוא ימעט כי בודאי ימצאו כמה וכמה מהעונות שיש לחפות עליו שעשה בשגגה או בסבה אחרת, כללו של דבר אם ירצה הקב"ה לחפש זכות על האדם לא יבצר ממנו, וממילא אם יתמעטו מקצת עונותיו תכריע כף הזכות ויקרא עליו שם צדיק לעולם. ובמה כל זה תלוי? אומר החפץ חיים: "כל זה תלוי לפי ההנהגה שהנהיג את עצמו בימי חייו עם הבריות. אם דרכו היתה לדון אותם לכף זכות, דנין אותו

העלון מופץ לעילוי נשמת:

מיכאל בן רחל, מפרת בת ביתיה, רפאל בן זולאי, זלמן בן ביתיה, עמנואל בן יפה, מישאל בן בכמאל, ביתיה בת יפה, רוזה בת שרה, אוריאל בן שרה, מפרת בת בלור, משה בן שרה, מורדכי בן אורול, אליהו בן אורול, רפי אלקלאי בן שרה. זכרונם לברכה. ת.נ.צ.ב.ה

העלון מופץ בכותל המערבי, בבתי כנסת מרכזיים ברחבי הארץ, ובעשרות בתי כנסת באופקים. אנו מקבלים תרומות להצלחה/ רפואה/ עילוי נשמה/ פרסום תורני, בכל סכום, תזכו למצוות

לתרומות נא התקשרו ל: 08-9743208 בשעות הערב

מבט הלכותי:

נוכר שוב: המדור נכתב לעורר ולהזכיר, בכל שאלה מעשית יש לעיין במקורות או לפנות למורה הוראה

המשך קיצור הלכות ספירת העומר

יו"מ ששואל אותנו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו היום היה כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה (שו"ע ס"ה תפ"ט ס"ה, ועי' ביה"ל ד"ה שאם, שלמעשה צ"ע לדין דק"ל שמצוות צריכות כונה), ואם אמר לו היום כך וכך יחזור וימנה שוב בלא ברכה (ביה"ל ד"ה אינו, ועי"ש). אבל קודם בין השמשות, כיון שאין זה זמן הספירה אין בכך כלום (שו"ע שם), ואפי' אחר פלג המנחה, וכבר התפלל המשיב מעריב, אפי"ה אין להחמיר בכגון זה ויכול לחזור אחר כך ולמנות בברכה כשיגיע זמן הספירה (ביה"ל ד"ה אינו).

ואם לא אמר לו "היום כך" אלא רק את המספר בלבד, אין בכך כלום (מ"ב סק"כ), ויש עוד עצה, שיכוין בפירושו שלא לצאת בזה ידי ספירה (מ"ב סק"כ).

ואם אמר לו כמה ימים ולא אמר השבועות, צריך לחזור ולספור בברכה (מ"ב סק"ב), ועי' בשעה"צ סק"ח.

שאל את החביר לשלשון שאלה: "היום כך וכך?" יש אומרים שיכול לחזור ולספור בברכה, וגם אם ידע מנין הספירה, ורק כדי לצאת מכל ספק שאל לשלשון שאלה, לא יצא ידי חובת הספירה, וצריך לחזור ולספור בברכה (קובץ מבית לוי יטע"ו עמ' עג בשם מרן ה"שבט הלוי" שליט"א).

ית' כשהגיע חצי שעה קודם הזמן אסורין לאכול ולעשות מלאכה עד שיספור, ואפילו התחיל לאכול פוסק וסופר (רמ"א בהג' לס"ד, עפ"י מ"ב, וכה"ל סק"ט).

ומה שאסורה היא אכילה ממש, אך טעימה בלבד מותרת (כה"ל סק"ט). אולם אם התחיל לאכול בזמן המותר אין צורך להפסיק אלא גומר אכילתו וסופר אחר כך (רמ"א שם עם הוספות מ"ב, ועי' מ"ב סק"ה דאולי יש מתירים להמשיך לאכול אף שהתחיל לאכול אחר הזמן, כשהתחיל לאכול לפני שנוכר, ועי' בזה בכה"ל סק"ט). ובתנאי שיאמר שהות לספור אחר כך (כה"ל סק"ט).

אם אינו יודע החשבון ופתח מתוך כונה לסיים את הספירה כמו שישמע מחבירו, ושתק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו יצא (שו"ע ס"ה), ומכל מקום לכתחילה אין לו לברך אלא אם כן יודע מתחילה איזה יום היום, דאסור להפסיק אפילו בשתיקה בין הברכה להמצוה יותר מכדי דיבור (מ"ב סק"ט).

אם פתח ואמר ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, על מנת לומר אחר כך היום ד' ימים, ונוכר שהיום ה' ימים וסיים בה', אינו חוזר ומברך, כך כתב השולחן ערוך (ס"ה), ודנו האחרונים האם דברי השו"ע נאמרו גם בסיים את הברכה במחשבה שהיום ד', ורק לאחר הברכה נזכר שהיום יום ה', או שצריך שידע בזמן הברכה את המספר הנכון (עי' ט"ו סק"ט), והמשנה ברורה הביא מכמה אחרונים החולקים על השולחן ערוך וכתבו שאף אם כשברך טעה והשיב שהיום יום אחר, ואף כך ספר בטעות, מכל מקום כל שתיקן את ספירתו תוך כדי דיבור, יצא ידי חובה (מ"ב סק"ב).

ואם פתח וברך על דעת לספור כפי היום הנכון, אך לבסוף טעה וספר שלא כפי היום הנכון, כתב השולחן ערוך שאינו חוזר ומברך (שו"ע ס"ו), אך המשנה ברורה מביא מהאחרונים שחולקים וסוברים שבוהו יחזור ויספור, כיון שלמעשה ספר לאחר ברכתו את היום הנכון, אם לא שנוכר תוך כדי דיבור ותיקן את ספירתו על ידי שספר תוך כדי דיבור כדן, שאז יוצא בברכה כשברך (מ"ב סק"ב).

באר המהולקת: לשולחן ערוך- בכדי לצאת ידי חובה בברכה, העיקר הוא ידיעת המספר הנכון בזמן הברכה, ולכן כל שזכר את המספר בזמן הברכה, אף שבסוף טעה בספירה ולא תיקן את הספירה תוך כדי דיבור, אינו חוזר ומברך, אף שצריך אחר כך לספור כפי היום הנכון, [ואף יש מקום שדי במה שיסמוך לברכה את הספירה הנכונה אף שלא ידע אותה בזמן הברכה], ולחולקים- ידיעת הספירה הנכונה בזמן הברכה אינה המעכבת, והעיקר הוא שסמוך לברכתו יספור את היום הנכון, [ואף יכול לתקן את ספירתו תוך כדי דיבור לספירה המוטעית].

[א] שכה ולא ברך כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה (שו"ע ס"ו), ומכאן ולהבא סופר בכל לילה בברכה, ולא נחשב כדילג יום אחד לגמרי (מ"ב סק"ד).

[ב] אם שכח לספור באחד מהימים, סופר בשאר הימים בלא ברכה, אך אם הוא מוספק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר הימים בברכה (שו"ע ס"ח). [זה כלל בכל מקרה שצריך לספור שוב בלי ברכה, שימשיך לספור בברכה בימים הבאים (מ"ב סק"ה), ועי' בביה"ל ד"ה יספור באר הימים, מש"כ בספר השבועות ללא הימים].

[ג] אף מי שמחמת אונס לא ספר יום אחד, לא יכול להמשיך לספור בברכה (עפ"י ביה"ל ד"ה בלא ברכה, ע"ש).

[ד] שליוח ציבור אפילו קבוע שלא ספר יום אחד, אינו סופר בימים הבאים בברכה, אבל רב ששכח לספור יום אחד ומגנהו לברך בקול רם במקום הש"ץ, יש אומרים שמתיר לו להמשיך לספור בברכה, משום כבוד התורה וכבוד הציבור (שו"ת שבט הלוי ח"ד ס"י צו).

תשובה מאת הגאון רבי ישראל

פסח פיינהנדלר זצ"ל בעל שו"ת "אבני ישפה" אשר נלב"ע בערב חג הפסח, ת.נ.צ.ב.ה.

בדין ברירת מפתחות בשבת

זה אשר שלחתי לרב זצ"ל

לכבוד הרה"ג ישראל פסח פיינהנדלר שליט"א ראשית ברצוני להודות לכם על התשובות בענייני בורר, שמואבות בספרכם הנפלא "שו"ת אבני ישפה ח"ה", תשובות אלה ניתנו לכל בני החבורה בכלל בו אני לומד אור בכל ענייני בורר שנידונו בספרכם, יה"ר שתוכלו להמשיך לזכות את הכלל באורה של תורה, בבריאות גופא ונהורא מעליא.

ברצוני לשאול במי שרוצה לברור מפתח חסד מין מפתחות או איזו תערוכת אחרת, ויוצא מייד לדרך, בכדי לפתוח בו בית אחר הנמצא רחוק משם, האם נחשב לבורר על מנת להשתמש בו מייד, כשכל מטרת הליכות לשם היא בכדי לפתוח את הדלת עבור אורחים וכדומה שיבואו אחר כך. והנה כבר דנתם בספרכם בעניין קילוף בצל לצורך עשיית מאכל הנקרא רגל קרושה, דאם עושה כן מוקדם כדי שיקבל טעם טוב מהמרק על ידי שישאר בתוכו הרבה זמן, שבכלל בורר סמוך לסעודה הוא וכן בבורר בקבוקים להכנסים למקרר וישתה מייד כשיתקררו וכו', מזה לא ניתן להקיש לשאלתי, דאולי הדיון שונה בזה, חיות ולא כל רגע ורגע בהליכות הוא משתמש במפתח.

ראיתי בספר "משנה ברורה למעשה" עמוד תג שהביא שדעת הגרי"ש ואזנר שליט"א שבמקום הצורך מותר לברור אוכל לפני שיוצא לדרך על מנת לאוכלו באמצע הדרך עכ"ל, ולכאורה היינו משום שכיוון שאין לו אפשרות לברור סמוך ממש לסעודתו וסוף כל סוף הוא מייד יוצא לדרך בכלל "סמוך לסעודה" הוא, אלא שהגר"ש ואורבאך זצ"ל אסר זאת, וכמואב בספר שמירת שבת כהלכתה פ"ג הערה קצ. ולכאורה מחלוקתם דומה לשאלתי בעניין המפתח, אך אפשר שנחשב יותר "סמוך לאכילה" משום שכל סיבת הליכותו היא לצורך פתיחת הבית ההוא.

אשמח לקבל את דעתכם בזה, ובפרט שעדיין אנו עוסקים בסוגיה הזאת, וביורר העניין יעזור לנו בעזה"ל.

וזה אשר השיב לי:

ענה א: בורר לאחר זמן והוא לפני שיוצא לדרך

קבלתי מכתבך עם השאלה שאחד בורר המפתח שהוא רוצה להשתמש בו בין המפתחות כי הוא רוצה ללכת למקום אחר כדי לפתוח דלת, וחקרת אם זה ממלא את התנאי של "מייד" לעניין בורר בשבת, שהרי כל ההליכה שלו היא עבור פתיחת הדלת, או שמא דוקא היכן שיש כאן עיבוד בחפץ וכמו שהוא מכניס האוכל למקרר ומייד מתחיל להתקרר, או בצל לתוך רגל קרושה ומתחיל מייד בנתינת טעם שבאופנים אלה בררתי בשו"ת אבני ישפה ח"ד שאין איסור בורר, אבל כאן יש רק הליכה בלמא.

שאלת חכם חצי תשובה. והנה המקרה שהביאו הפוסקים לאיסור הוא שהאשה מכינה את האוכל ועושה מעשה ברירה הרבה לפני האכילה כיוון שהיא רוצה ללכת לטייל גם כן, אבל אינה יכולה לטייל כל עוד שלא הכינה את האוכל, כי שמא יבוא בעלה מבית הכנסת ויצטרך להמתין עבורה.

ואף שהיא רוצה לעשות כן עכשיו, אבל אינה צריכה את התוצאות של הברירה אלא לאחר זמן כאשר ישוב לאכול. ומה שהיא עושה כן כעת, הוא משום שהדבר נוח לה כדי שלא תהיה לחוצה לאחר זמן.

וכן הדיון באיש שבורר מפתח לשמוש בסוף ההליכה שלו, למה אינו ממתין בברירה עד לאחר שיגיע למחוז הפצו. אם משום שהמקום חשוך ולא יוכל למצוא את המפתח, או הזמן לחפש את המפתח הוא כעת לפני שעווב את ביתו, שהרי לאחר מכן הוא לא יוכל למצוא את המפתח גם לאחר זמן לפני שהוא נכנס לדירתו, ומה שהוא בורר כעת הוא משום שהוא יותר נוח לו שיהיה הדבר כבר מסודר, אז אם בורר לפני שהוא הולך לדרך נחשב איסור בורר.

ענה ב: אם בורר מפתח בין המפתחות נחשב בורר

לא ראיתי שדנת בשאלה אם בכלל יש איסור בורר לעניין מפתח בין המפתחות. ונראה לי שאין כאן שום בורר שהרי כולם מין אחד, והיוו מפתחות. ואף שאחד קטן ואחד גדול וגם צורות שונות, ואחד להחר זה ואחד למחסן, אבל עדיין כולם יש להם שם מפתח, ואין בורר רק אם יש מינים שונים.

ענה ג: מפתח בין החפצים במגירה אם נחשב בורר

ואם המפתח נמצא בין חפצים שונים במגירה, הדבר תלוי אם יש כאן תערוכת על מה שנמצא שם. אם אין שם אלא כמה דברים בודדים, או אהכרה הם מפורשים במגירה ואין כאן שם תערוכת, אבל אם המגירה מלאה בדברים, אז יש כאן תערוכת והמוציא המפתח מביניהם מותר לעשות כן רק להשתמש מייד.

ואסיים בברכה רבה, וישראל פסח פיינהנדלר

ניתן לעשות מנוי לעלון בדוא"ל [חינם] או בדואר במחיר 2 ש"ח לגיליון חודשי

[ניתן לשלוח 20 ש"ח ל101חודשים וכדומה]

להצטרפות ניתן לפנות ל: 08-9743208 או בשעות הערב ב: 0527608955

או בדוא"ל: Mabatye@gmail.com